

→ temps en què RTVV costava més de 300 milions i en què podia endeutar-se tant com volguera al marge del pressupost; en què no calia donar-hi explicacions, si els ingressos publicitaris no anaven bé. Ara, l'incompliment del pressupost de l'ens –que no serà una societat anònima– significarà la destitució dels seus gestors.

S'ha pensat una radiotelevisió d'uns 350 treballadors, amb producció externa que fonamentalment haurà d'anar a parar a empreses audiovisuals valencianes –per cada lloc de treball a RTVV, se n'ha perdut un altre dins del sector–, tot evitant els monopolis.

Els aspirants a comandar el nou ens comencen a presentar les seues cartes. Després del 27 de juliol, quan les Corts escolliran els membres del consell rector, s'obrirà el procés de selecció, que podria culminar el setembre. Alguns noms ja han començat a sonar amb força, com els dels ex-periodistes de la casa Artur Balaguer, Mariola Cubells i Carlos López Olano i el del productor i ex-presentador de programes Josep Ramon Lluch. També estan sobre la taula els de Pedro Muelas, ex-director de *Levante-EMV* i ex-cap de comunicació de la Diputació de València en temps d'Alfonso Rus, o fins i tot el de Bernardo Guzmán, l'actual director d'informatius de Radio Valencia, de la cadena SER.

L'allau de demandes dels antics components de la plantilla pel que entenen que és una successió empresarial s'acumularà a un seguit de processos judicials oberts. Al Tribunal Constitucional, els socialistes van presentar un recurs contra el tancament de RTVV, i a l'Audiència espanyola, el sindicat CGT, l'únic que es va negar a signar l'ERO d'extinció, manté viu un contenciós que podria acabar amb l'anul·lació, cosa que comportaria una despesa notable –de 150 a 200 milions d'euros– per a la Generalitat.

Socialistes i Compromís han aconseguit que els sis sindicats amb representació a l'ex-comitè de RTVV –de tots colors, incloent-hi el groc– vagen de la mà. Divendres passat, l'endemà de l'aprovació de la llei, la seixantena de persones congregades al Palau van acusar Puig i Oltra de "mentiders" i "traïdors", i van cridar-los "botiflers, botiflers!" ●

És una història de dignitats, molts supervivents professionals i un corrent de conversos de fet dretana cap a l'esquerra. Un moviment gens sísmic, sovint elegant, i mancat de demostracions divines. Tot humà, "ferament humà", com escrigué el poeta Blas d'Otero. Canal 9 i Ràdio 9 eren dos braços entrenats per perpetuar el Partit Popular i colpejar l'oposició. Dues extremitats unflades per anabolitzants de manipulació i després succionades fins a límits de relíquia *vicentina*.

Una libació en el prestigi, del 22% al 5% de l'audiència, i en allò econòmic: un forat de 1.200 milions de deute. Tot acompanyat d'escàndols sexuals i sumaris judicials amb el segell *Gürtel*. I coronat amb un ERO il·legal que acabà el 29 de novembre de 2013, amb un tancament abrupte que va deixar més de 1.600 treballadors al carrer.

Molts d'aquells despatxats es revoltaren contra els amos que havien afonat el rebost. I alguns començaren a fer mèrits en direcció contrària pensant en futurs imminents. Hi ha senyal més inequívoca de la caiguda d'un règim que la descomposició del seu missatge? Els irreductibles buscaren sostre abans del gran huracà i els neòfits pujaren a l'om dels nous vents. Un any després del Govern del Botànic, hi ha una bona nòmina d'antics col·laboracionistes amb sou públic o d'allò públic. Una qüestió de quantitat i de qualitat: antics delegats territorials, caps d'informatius, assignadors i editors. És a dir, la medul·la òssia per on corria el missatge contaminat des del Palau de la Generalitat –i el partit– fins la societat.

Hi havia els que manipulaven i els que es deixaven manipular. Els que obeïen amb remordiment i els que ho feien amb gust. Els que veien i callaven. I també els que no callaven. Entre 1995 i 1997 funcionà el consell de redacció, un illot de periodistes lliures, porgats i arraconats que han viscut la gran devaluació sublimada en aquelles nits electorals de xampany als corredors i l'himne del PP tronant als cotxes dels directius. I també la frustració que ningú els convidava ara a eixir del racó mentre veuen prosperar amb sous públics manipuladors reciclats. "Ningú no els obligava a ser editors; si ho feien, era per guanyar un plus", explica un d'aquells membres del consell de redacció, que demana de mantenir l'anonimat i que no recorda "cap comiat per dir que no".

Tot començà el 1995. Poc després de l'accés dels populars al poder, Jesús Sánchez Carrascosa –marit de qui era la influent directora de *Las Provincias*, María Consuelo Reyna– va assumir la direcció de Canal 9, un càrrec en què va durar poc més d'un any. Més tard va arribar Genoveva Reig, una altra persona de la confiança estricta d'Eduardo Zaplana: la seua cap de premsa a Benidorm. I va continuar amb hipèrbole i caricatura durant els anys de Francisco Camps (2003-2011) amb Pedro García i José López Jaraba com a directores generals de RTVV. Una superestructura feta de censura i, sobretot, d'autocensura. No calia explicar què s'havia de dir ni com. Tot funcionava amb normalitat i jerarquia. "Algú sempre era mà dreta d'algú, les mans esquerra no existien", diu una altra veterana. Qualitat, però també quantitat: "Si anome-

On són les cares de la manipulació?

Van ser editors, assignadors i caps d'informatius. Una corretja de transmissió que feia fluir les consignes des del PP a la societat valenciana. Amb el nou govern ha canviat el com, però no el què. Molts continuen vivint dels diners públics.

Reportatge de Sergi Tarín

nares tots els qui van callar necessàries totes les pàgines d'EL TEMPS?

On són avui, alguns d'ells? En consellereries, ajuntaments, museus, universitats, partits polítics... Els espais són diversos. Heus ací una ruta guiada.

Espècies botàniques adaptades

En una primera parada hi ha el Consell, on Natxo Lara és el director de comunicació de Rafael Climent, el conseller d'Economia, de la coalició Compromís. I amb una nòmina d'uns 44.000€ bruts anuals. Lara va ser cap visible de Canal 9 a Alacant des de 2008. Telefonava els matins a Burjassot per rebre la consigna i repartir-la a la redacció. Entre les ordres, silenciar al màxim les corrupcions dels fems i plans generals del *cas Brugal*. I tocar sense tacar l'ex-alcalde Sonia Castedo, referència del campisme a l'anti-

ga colònia zaplanista. Pura llei emesa des de dalt. Qui paga mana.

Lara, però, s'havia assaonat primer a València, a l'ombra de Menchu Illán, coordinadora d'informatius. Durant una campanya electoral en què un parell de periodistes van criticar la decisió de no punxar en directe el míting central del PSPV-PSOE, Lara va despenjar el telèfon i una d'elles fou cridada al despatx d'Illán: "Que siga la darrera vegada que qüestioneu el treball!". Emília Bolinches, tota caràcter, es planta davant de Lara: "Tu ets un *xi-va-to*". "Jo no...", va dir ell, perdent volum i estatura. "No ens mires a la cara mai més, perquè sempre seràs el *xivatol*".

A Alacant, Lara bastí un petit imperi professional que continua compaginant de forma gens exclusiva amb la nova ocupació botànica. És director d'Ara Multimèdia. També és professor associat de

periodisme a la universitat Miguel Hernández d'Elx. De fet, no se li pot negar simbiosi entre vocació docent i experiència vital. "Humilitat i paciència", alligona els alumnes el 2009 tot recomanant-los allò de "mirar, escoltar i callar".

I prosperar. Com ha fet Cristina Mollà, filla de l'històric dirigent d'Esquerra Unida i ara d'Iniciativa, Pasqual Mollà, i germana de Mireia, diputada de Compromís. Fou 12 anys, entre 2002 i 2014, editora d'*El vent dels navegants*, el llarg informatiu nocturn de Ràdio Nou. Avui és la cap de premsa de Manuel Alcaraz, el conseller de Transparència.

I via Compromís també ha arribat Josep Grau a la direcció de premsa de Clara Ferrando, la secretària autonòmica d'Hisenda. Grau va figurar com a número quatre de la llista del CSIF -molt proper al Partit Popular- a les eleccions sindicals →

1. Nuria Romeral, directora de Ràdio 9 sota el mandat d'Alberto Fabra, i anteriorment, secretària de Comunicació de la Generalitat Valenciana amb Francisco Camps.
2. Lluís Motes, ex-cap d'informatius de Canal 9, que, com Romeral, va haver de comparèixer a la comissió d'investigació sobre l'accident de metro.
3. Avui Motes assessora juristes, auditors, consultors i més a través de Doyou Media.
4. Maribel Vilaplana, una de les veteranes dels informatius, ha refet la seua vida com a professora d'una universitat privada, a més d'oferir cursos d'oratoría.
5. Vanessa Sanchis treballa a TV Popular del Mediterráneo.
6. Javier Arnal, de delegat a Castelló a corresponsal d'El Confidencial Digital.
7. Josep Sastre ha trobat refugi a una regidoria de València en Comú, dins de la qual gestiona el teatre El Musical.
8. Josep Magraner, que va aconseguir una plaça a l'EMT de València, ha deixat la comunicació i ara porta el màrqueting.
9. Natxo Lara és el cap de comunicació de la Conselleria d'Economia, que dirigeix Rafael Climent, de Compromís.
10. Matilde Alcaraz, ex-directora d'informatius, i Santi Hernández, el seu editor de capçalera, han constituït la productora Documentart.

→ de 2011. També corresponsal a Brussel·les i mà dreta de Lluís Motes, ex-cap d'informatius, quan va perdre la feina va peregrinar de poble en poble fent xarrades crítiques amb el PP.

Un perfil menys discret que el d'Ana Moure, coeditora d'informatius entre 2012 i 2014, qui cada divendres feia ronda de micròfon sense preguntar res, per cada conselleria: "Ells ja saben què t'han de dir". Des de juliol de 2015 és subdirectora de comunicació i xarxes socials a l'IVAM (Institut Valencià d'Art Modern).

Als ajuntaments del canvi també hi ha renovada vida conversa. Menchu Illán és la cap de comunicació del tripartit a Sant Vicent del Raspeig (Alacantí), amb alcalde socialista. Els ex-companys de Canal 9 recorden la fidelitat infrangible per Genoveva Reig i el gust institucional d'enviar representants de l'ens vestits de força viva per compartir processó, pas i ciri amb el rector, l'alcalde i la guàrdia civil.

També d'Alacant, i en un ajuntament de Compromís, Catarroja (Horta), hi ha Luis Raga, editor amb Natxo Lara.

Però si hi ha un assessor amb pedigrí, aquest és Carles Person, ex-cap de productors a la televisió, que ara ocupa l'àrea de màrqueting i publicitat del Palau de les Arts. D'allà saltà a l'Ajuntament de Gandia (Safor), el 2012, com a cap de comunicació i protocol de l'alcalde del PP, Arturo Torró. Un càrrec que abandonà el 2013, just unes setmanes després del primer ERO, el 9 de febrer, que esquivà en trobar-se en una excedència forçosa per càrrec públic. Després del tancament, Person ha recuperat aquell càrrec de confiança a l'Ajuntament de Gandia, ara dirigit per la socialista Diana Morant.

I reconvertit purament en polític hi ha Alfred Costa, director d'antena i continguts de Canal 9 entre 2003 i 2005, i des de maig de 2015 regidor de Transparència, Activitats Lúdiques i Tradicionals amb el PSOE, a Torrent (Horta). A pocs quilòmetres de Frederic Ferri, presentador estrela als temps més durs de la censura. Com a cap del CSIF signà el comiat de 1.000 companys i tan sols va mostrar-se crític quan tancà la televisió i perdé el treball. Primer buscà ombra com a

assessor del PSPV, després intentà colar-se a Ciutadans i, finalment, acabà com a regidor de Podem a Paterna (Horta).

Pioners i visionaris

Uns dels pioners en l'èxode cap a l'administració fou Joan Asensi, qui el 2002 marxà a l'Acadèmia València de Llengua (AVL). Allí figura com cap de premsa, però en realitat fa de portaveu: imparteix xarrades, concedeix entrevistes i publica columnes. Molt amic –i abans assessor– de Carlos Fabra, l'ex-president de la Diputació de Castelló, a qui va donar suport l'any 2004 als jutjats de Nules, durant la primera declaració pel cas *Naranjx*. Van compartir *staff* a l'Escola Taurina de Castelló. El polític n'era el president, i el periodista, un dels vocals.

Amb la plaça igualment blindada hi ha Josep Magraner, a l'Empresa Municipal de Transports (EMT) de València, on arribà el 2014 com a cap de comunicació i ara treballa a màrqueting. Fou responsable d'informatius a l'època de Zaplana, on no importava fer servir una llengua farcida de barbarismes, sempre que l'ex-

pressió “poder valencià” apareguera tres vegades en notícies d’un minut.

Un altre visionari *pota negra* és Juanjo Braulio, ultramuntà cap d’informatius de Ràdio 9, qui el 2008 guanyà una plaça de periodista a Presidència de la Generalitat, tot i que ara està destinat a la Conselleria de Justícia. “Deies res i de seguida ho sabia Braulio”, recorda una d’aquelles locutores crítiques. Una omnipresència desplegada en les denominades *campanilles*, les editores que anaven d’ací d’allà pels corredors parant l’orella.

La més lleial era Vanessa Sanchis, ara a TV Popular del Mediterráneo, la llicència autonòmica de la COPE. Patí un expedient dels sindicats per *mobbing* a les companyes, que escridassava i humiliava en públic. Més calmada era Lourdes Nadal, qui ascendí a cap de política després de cobrir el judici dels vestits a Francesc Camps. Heterodoxa i versàtil, en tancar la ràdio, fou cap de premsa de Governació. Ara assessora els socialistes José Luis Ábalos i Mercedes Caballero.

De fet, els partits polítics continuen sent un bon reducte d’antigues cares de

RTVV. Clara Estellés fou corresponsal a Catalunya, assessora institucional d’Alberto Fabra, i ara, responsable de premsa del delegat del Govern, Juan Carlos Moragues. Paula Meseguer va estar primer a la ràdio i després a la tele. Entremig, va oficiar com a cap de premsa del Partit Popular fins al cim com a secretària autonòmica de Comunicació, amb rang de vice-consellera, durant l’etapa d’Alberto Fabra. En l’actualitat assessora –41.000 euros anuals– el popular César Sánchez a la presidència de la Diputació d’Alacant i es postula per aconseguir una plaça fixa a la comunicació del Patronat de Turisme provincial. La seua rival –i ama en l’ombra de la imatge de Camps– fou Nuria Romeral, que ha passat a ser cap de comunicació d’Aguas de Valencia. Amb Fabra, va dirigir Ràdio 9.

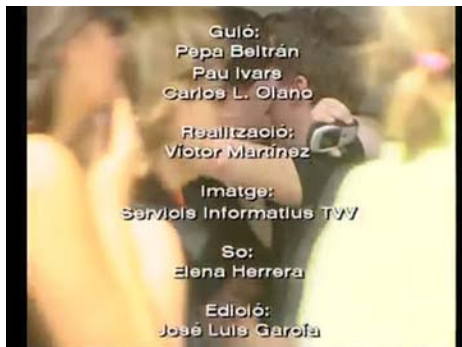
Un cas singular

Vicent Palací és una mena de santíssima trinitat professional: periodista, empresari i assessor polític. Tot barrejat i en cercles concèntrics. Començà al gabinet d’Aurelio Martínez, conseller d’Economia

de Joan Lerma. Després arribà a ser algú ben influent a Canal 9 durant 20 anys. I el passat novembre cloqué la rotació, en ser nomenat director de relacions externes del Port de València, novament amb Aurelio Martínez, el cap del moll. A més, fou soci de Valencia Interactiva i Auriba Produccions. Va desvincular-se’n l’11 de gener passat, poc abans de la macrobatuda de l’*operació Taula*, que acabà amb el seu soci –Salvador Sansano– al calabós.

Tant Palací com Sansano estan impunitats. La investigació apunta que ambdues firmes facturaren 454.000 euros a Imelsa per treballs inexistents relacionats amb la instal·lació de bombetes de baix consum.

Auriba, però, il·luminava més coses, ja que cobrava a ajuntaments del PP xarrades sobre periodisme de Xelo Miralles, esposa de Palací i un dels rostres històrics de la tele. Auriba es presentà el 25 d’octubre passat a la convocatòria CulturArts amb un sèrie sobre parcs naturals, projecte capitanejat per Rodolfo Ferrer, escuder de Palací a RTVV i ara al Port, on fa vídeos institucionals amb la productora Hojarasca Comunicación Integral. →

Carles Person

Comunicación, Marketing y Protocolo
para el sector Turismo.

Carlos L. Olano va signar l'infame reportatge sobre l'accident de metro. Carles Person treballa al Palau de les Arts i Belén Bordils –amb cabells llargs– posseeix Speech Comunicació.

➔ De fet, les productores sempre han estat una bona manera per viure dels diners públics. Ho sap bé Matilde Alcaraz, qui dirigí els informatius de Canal 9 amb mà de ferro. “Prou d'accident del metro, que demà ve el Papa!”, recorden diversos testimonis que va dir a la redacció, fent palmes. Ara, amb el seu editor de capçalera, Santi Hernández, dirigeix la productora Documentart, des d'on elaboren, amb el patrocini de la Universitat de València, un documental sobre el rector Peset Alexandre, afusellat a Paterna el 1941. També editen vídeos per al teatre El Musical, que depèn de Maria Oliver, regidora d'Acció Social de l'Ajuntament de València.

Precisament El Musical aixopluga com a cap de premsa Josep Sastre, responsable en diferents graus dels informatius de Canal 9 entre 1997 i 2013. Sastre també escriu una columna dominical a *Levante-EMV*, col·labora amb Ràdio Alcoi, de la SER, i té la productora Trenat com a base d'operacions, amb desembarcament total a la regidoria de Vivenda, també dirigida per Oliver. Recentment ha elaborat la web i el disseny de la campanya de lloguers socials per a població desfavorida.

Com sempre, de peu

Un altre lloc propici per fer equilibris sense por de caure són les universitats privades. Maribel Vilaplana, un dels rostres televisius en temps de plom, és professora de l'Escola de Postgrau i Alta Direcció de la Universitat Europea de València. Hi imparteix classes d'oratorïa, entre més, a les cambres de comerç de València i Terol.

Del món patronal que viu Lluís Motes, cap d'informatius assenyalat com un dels 13 responsables de l'accident del metro, segons apareix a les conclusions de la comissió d'investigació de les Corts. A través de la firma Douyou Media, dirigeix la comunicació de la Càtedra de Cultura Empresarial de la Universitat de València, impulsada pel notari Carlos Pascual i pagada per empreses com Mercadona, Ford o Air Nostrum. A banda, s'ha obert camí comunicatiu entre allò més selecte de la burgesia valenciana eterna: assessors, consultors, juristes, auditors i constructors, i cada dissabte vessa les seues opinions en una plana sencera de *Levante-EMV*.

D'aquella censura a l'accident del metro també en pot donar fe Carlos López Olano, professor de Comunicació Audiovisual a la Universitat de València en diferents assignatures relacionades amb la televisió i on potser mai no serà matèria d'estudi l'especial que firmà el 10 de juliol de 2006 sota el títol “El tren 3736. Tragèdia al metro de València”: vora vint minuts de publicitat en favor del PP i dades sense contrastar que els veterans encara recorden com “la peça més infame de la història d'aquella televisió”.

Una història quallada de personatges sempre ben situats, de peu i esquius al trontoll de l'existència. Un fundador de tot tipus d'atmosferes censores com Pau Pérez Rico és cap de comunicació a El Corte Inglés. I els mitjans de dreta estan copats per antics responsables de RTVV. Vicent Andreu i Francisco Aura dirigiren Canal 9 i l'espremeren amb la productora

Astel. Ara són director de TV Popular del Mediterráneo i cap d'operacions de 13TV, respectivament. Germà Arroyo, ex-cap multimèdia i d'internacional, és director d'informatius a la televisió de la COPE, i el llavors delegat de RTVV a Castelló, Javier Arnal, d'*El Confidencial Digital*. Abans va coordinar l'Opus Dei a València i compaginà el treball a l'ens amb el de director de comunicació de la visita papal.

Noms i més noms. Com el de Javier Gomar, cap de RNE, lector de *best-sellers* al retir daurat de director a Ràdio 9 i progenitor mereixedor d'estàtua per deixar en herència a la seua filla Laura –que no passà les proves com a becària– la plaça “d'experta en producció”, amb un sou de 51.000 euros l'any. O José Luis Naranjo, cap de realització de RTVV, realitzador de la visita del papa a Equador l'estiu passat i cofundador de l'empresa Speech Comunicació juntament amb Belén Bordils, cap de producció entre 2004 i 2009.

No debades, la imatge promocional i publicitària sembla tot un univers de futur. A això es dediquen Merche Planells (Zaebosal), Salut Pedrós (CMO) i Lourdes Vanyó (Fundraising Manager de la Casa de la Caritat de València). I també l'ex-editora d'informatius Teresa Orquín, que regenta el restaurant El Beato, a Finestrat. O David González Wonham, dretíssima mà de Vicente Sanz i redactor de les llistes de l'ERO que sepultà RTVV. El juny d'enguany, fa poques setmanes, va ser un dels fundadors del Foro Valencia, entitat “apolítica”, diuen, “per vetlar pels interessos dels valencians”. •